

Ο ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΩΝ ΔΕΣΠΟΣΥΝΩΝ.

Υπό Γεωργίου – Μιχαήλ Δ. Καραχάλιου.

Ο Ιησούς Χριστός θεμελιώνει τον χριστιανισμό με την θεανθρωπινότητά Του, είναι τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος. Είναι ο Υιός και Λόγος του Θεού, αλλά είναι και ο τέλειος άνθρωπος, ο «Γιος» του Ιωσήφ του τέκτονος και η Μητέρα Του και τα αδέρφια και οι αδελφές Του έζησαν μέσα στην εβραϊκή κοινωνία της εποχής τους και ήταν γνωστοί στους ανθρώπους της πατρίδας τους.

Ο Χριστός ως σαρκωθείς Υιός και Λόγος του Θεού είναι το δεύτερο πρόσωπο της Αγίας Τριάδος. Είναι ομοούσιος με τον Πατέρα προς την θεότητα και χαρακτηρίζεται από την γέννηση και όχι από την γένεση, επειδή είναι φυσικός Υιός του Πατέρα, γεννήθηκε από Αυτόν, δεν έγινε από Αυτόν, όπως έγιναν όλα τα κτίσματα του Θεού.

Η ενανθρώπιση του Χριστού σκόπευε στην θέωση του ανθρώπου. Ο Υιός που οδηγεί τον άνθρωπό στον Πατέρα είναι ο Σωτήρας, ο Μεσσίας, ο Κύριος της ιστορίας, που έζησε επί τριάντα τρία χρόνια μέσα στον κόσμο, δίδαξε για τρία χρόνια, σταυρώθηκε, πέθανε, αναστήθηκε και αναλήφθηκε στους ουρανούς, για να επιστρέψει κάποτε, στο τέλος της ιστορίας.

Η παραμονή Του Χριστού πάνω στην γη, όπως περιγράφεται από την Καινή Διαθήκη, έγινε αφορμή να παρουσιαστούν κάποιες σχέσεις συγγενείας με κάποιους ανθρώπους που στο σύνολό τους χαρακτηρίζονται ως οι Δεσπόσυνοι, δηλαδή τα μέλη της οικογένειας του Δεσπότη Χριστού.

Το κατά Ματθαίον και το κατά Λουκάν ευαγγέλιο μας δίνουν δυο διαφορετικές γενεαλογίες για την καταγωγή του Ιωσήφ του Μνήστορος της Θεοτόκου. Και στις δύο αυτές πηγές ο Ιωσήφ φέρεται ως κατευθείαν απόγονος του βασιλιά Δαυίδ. Ο Ιωσήφ ο τέκτων, που κατοικούσε στην μικρή πόλη Ναζαρέτ, ήταν πρίγκιπας του βασιλικού οίκου του Ισραήλ, τον οποίο είχε ιδρύσει ο Δαυίδ με την ευλογία του Θεού μέσω του προφήτη Σαμουήλ. Αυτά διηγείται για την αναγόρευση του Δαυίδ σε βασιλιά η Παλαιά Διαθήκη στο 1ο βιβλίο των Βασιλειών.

Αλλά και η μητέρα του Ιησού, η Μαρία, έλκει και αυτή την καταγωγή της από τον ίδιο βασιλικό οίκο του Ισραήλ με τον Ιωσήφ. Ο πολυγραφότατος σύγχρονος ερευνητής της ιστορίας της εποχής του Χριστού, ο φιλόλογος και θεολόγος, άρχων υμνογράφος της Σιωνίτιδος Εκκλησίας, αρχιμανδρίτης Ευθύμιος Ελευθεριάδης στην δημοσιευμένη μελέτη του: «Μίργιαμ, η πριγκίπισσα της Σιών», αποδεικνύει καταγωγή της Παναγίας από τον βασιλικό οίκο του Προφητάνακτος Δαυίδ.

Σύμφωνα με την διδασκαλία της Εκκλησίας ο Ιωσήφ δεν είχε ποτέ συζυγικές σχέσεις με την Παναγία, άρα η κληρονομική σχέση του Χριστού με τον βασιλικό οίκο του Δαυίδ προέρχεται μόνο από την μητέρα Του. Ο σαρκωθείς Υιός και λόγος του Θεού, ως άνθρωπος, συγγένευε από την μητέρα του με τον βασιλικό οίκο του Προφητάνακτος.

Από την πλευρά όμως του Ιωσήφ υπάρχουν παιδιά, αγόρια και κορίτσια, τα οποία φέρονται ως αδέρφια του Χριστού απ' το ευαγγέλιο του Ματθαίου και του Μάρκου και η διδασκαλία της Εκκλησίας λέγει ότι προερχόντουσαν από προηγούμενο γάμο του Ιωσήφ με μια σύζυγο που πέθανε. Έτσι διατείνεται ο εκκλησιαστικός ιστορικός Ηγήσιππος, του οποίου το έργο το διασώζει ο Ευσέβιος ο Παμφίλου, επίσκοπος Καισαρείας της Παλαιστίνης, πατέρας της Α' Οικουμενικής Συνόδου και φίλος του Μεγάλου Κωνσταντίνου. Ο Ευσέβιος (263 – 299) είναι ιστορικός με κύρος και χαρακτηρίζεται από μεταγενέστερους μελετητές ως «Ηρόδοτος της

εκκλησιαστικής ιστορίας». Την ίδια ερμηνευτική γραμμή με τον Ηγήσιππο και τον Ευσέβιο πάνω στο θέμα των παιδιών του Ιωσήφ ακολουθούν και οι εκκλησιαστικοί ιστορικοί της πρώιμης χριστιανικής εποχής, ο επίσκοπος Λουγδούνων (Λυών) Ειρηναίος (2ος αιώνας – αρχές 3ου αιώνα) και ο επίσκοπος Σαλαμίνας της Κύπρου Επιφάνιος (310 ή 320 – 403). Και εδώ ακριβώς αρχίζει η σύγχυση. Στο ευαγγέλιο του Λουκά , που γίνεται λόγος για την γέννηση του Χριστού στην Βηθλεέμ δεν αναφέρονται τα παιδιά του Ιωσήφ. Η μετάβαση στην Βηθλεέμ έγινε λόγω της απογραφής του αυτοκράτορα Αυγούστου και έπρεπε να παρουσιαστούν οι οικογένειες με όλα τα μέλη τους στον τόπο καταγωγής τους. Το κατά Λουκάν ευαγγέλιο δεν αναφέρει την ύπαρξη των άλλων παιδιών του Ιωσήφ. Άρα την εποχή εκείνη τα παιδιά δεν υπήρχαν και εφ’ όσον τα αναφέρουν ο Ματθαίος και ο Μάρκος σε μεταγενέστερη εποχή, όταν ο Χριστός επισκέφτηκε την Ναζαρέτ μαζί με τους μαθητές Του και δίδασκε στην εκεί συναγωγή, τα παιδιά αυτά γεννήθηκαν αργότερα. Αν δεχθούμε αυτή την ερμηνεία, τότε παύει να ισχύει η διδασκαλία της Εκκλησίας για την Παναγία ως αιτιάρθνης, δηλαδή ως πάντοτε παρθένας, πριν την γέννηση του Χριστού, κατά την γέννηση και μετά την γέννηση. Την απουσία αναφοράς των άλλων παιδιών του Ιωσήφ κατά την μετάβαση στην Βηθλεέμ έρχεται να καλύψει το απόκρυφο Πρωτευαγγέλιο του Ιακώβου το οποίο παρουσιάζει τον Ιωσήφ να αφήνει την Παναγία μαζί με τα αγόρια του στο σπήλαιο της Βηθλεέμ (τα κορίτσια τα αγνοεί αυτό το απόκρυφο κείμενο) και ο ίδιος πηγαίνει να βρει μαία για να βοηθήσει στον τοκετό. Ίσως το Πρωτευαγγέλιο αυτό είναι η πηγή που οδήγησε τον Ηγήσιππο, τον Ειρηναίο, τον Επιφάνιο και τον Ευσέβιο να δεχτούν ότι τα αδέρφια του Ιησού, που αναφέρουν ο Ματθαίος και ο Μάρκος, προερχόντουσαν από προγενέστερο γάμο του Ιωσήφ με κάποια γυναίκα που πέθανε πριν την μνηστεία του Ιωσήφ με την Παναγία. Δυστυχώς το Πρωτευαγγέλιο του Ιακώβου δεν το αποδέχεται η Εκκλησία ως πηγή της πίστης και έτσι αφαιρεί από το οπλοστάσιό της ένα ακαταμάχητο επιχείρημα για τον χαρακτηρισμό της Παναγίας ως αιτιάρθνης.

Οι Δυτικοί προκειμένου να υποστηρίξουν την εκκλησιαστική θέση της αιτιάρθνης και να καταπολεμήσουν την αιρετική διδασκαλία του Ελβιδίου χρησιμοποιούν μια μελέτη του Ιερωνύμου του Μεταφραστού που αποδεικνύει, με μια σειρά από παιδαριώδη επιχειρήματα και συλλογισμούς, ότι τα πρόσωπα που αναφέρονται στην Καινή Διαθήκη ως αδέρφια του Ιησού είναι στην πραγματικότητα ξαδέρφια του, παιδιά του Κλωπά, που ήταν αδελφός του Ιωσήφ. Ο συλλογιστική αυτή είναι λανθασμένος γιατί ο Ματθαίος και ο Μάρκος γνώριζαν πολύ καλά τον Χριστό και την οικογένειά του, ζούσαν μαζί του, ακολουθούσαν την διδασκαλία του, θα ήταν αδύνατο να κάνουν και οι δυο το ίδιο λάθος, να παρουσιάσουν τα ξαδέρφια του Χριστού ως αδέρφια του. Αλλά και ο Παύλος, με την μεγάλη ελληνική μόρφωση, στην προς Γαλατάς επιστολή του χαρακτηρίζει τον Ιάκωβο τον Αδελφόθεο ως αδελφό του Κυρίου. Αλλά και ολόκληρη η συνείδηση της Εκκλησίας έκανε λάθος όταν χαρακτήρισε τον Ιάκωβο ως Αδελφόθεο; Τόσοι Πατέρες, Άγιοι, διδάσκαλοι, συγγραφείς, που δια μέσου των αιώνων αποκάλεσαν Αδελφόθεο τον Ιάκωβο, έσφαλαν! Και ο μόνος αλάθητος είναι ο Ιερώνυμος, ο βλαχάκος από την Δαλματία, που θέλει να μάθει σ’ εμάς ελληνικά!

Αν για τα στάνταρς της Δυτικής Εκκλησίας για να είναι κάποιος καλός πιστός θα πρέπει να είναι συγχρόνως και ηλίθιος, ας είναι. Εγώ αρνούμαι την ευσεβή ηλιθιότητα και πιστεύω ότι το ίδιο φρονούν και όσοι με διαβάζουν.

Οι περιπλοκές όμως με όσους χαρακτηρίζονται από την Καινή Διαθήκη ως αδελφοί του Ιησού δεν σταματούν εδώ.

Ο Ιάκωβος ο Αδελφόθεος, πρώτος επίσκοπος Ιεροσολύμων, στην επιστολή που του αποδίδεται από την συνείδηση της Εκκλησίας και που περιλαμβάνεται στην Καινή Διαθήκη, την περίφημη Καθολική (που απευθύνεται σε όλη την Εκκλησία) επιστολή του Ιακώβου, αρχίζει με την εξής φράση:

« Ίάκωβος, Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν'».

Εδώ βλέπουμε κάτι το παράδοξο, ο Ιάκωβος γράφει ότι είναι δούλος του Θεού και του Χριστού. Τι να υποθέσουμε; Ότι ο πρώτος επίσκοπος Ιεροσολύμων δεν θεωρούσε τον Χριστό ως Θεό; Ο αείμνηστος θεολόγος, καθηγητής πανεπιστημίου και ακαδημαϊκός Παναγιώτης Τρεμπέλας, θέλοντας να ερμηνεύσει τα παραπάνω, γράφει ότι εδώ ο Ιάκωβος εννοεί ότι είναι δούλος του Θεού Πατρός και του Κυρίου Ιησού Χριστού, του Θεού Υιού. Πολύ καλή η ερμηνεία του αείμνηστου καθηγητή, αλλά γεννάται αυτομάτως ένα εύλογο ερώτημα: Αν ισχύουν αυτά που ισχυρίζεται ο Τρεμπέλας, ο Ιάκωβος γιατί παραλείπει να αναφέρει και το Άγιο Πνεύμα; Μήπως δεν δέχεται την θεότητα του Αγίου Πνεύματος; Στα ερωτήματα αυτά δεν υπάρχουν πειστικές απαντήσεις; Ίσως η παράληψη αυτή από την Καθολική Επιστολή του Ιακώβου να οφείλεται σε παράληψη του αντιγραφέα ενός πρώιμου κώδικα από τον οποίο μας διασώθηκε η παράδοση της επιστολής αυτής. Πάντως την πρώτη εποχή του χριστιανισμού είχε δημιουργηθεί στην συνείδηση της Εκκλησίας η πίστη στην θεότητα του Αγίου Πνεύματος, όπως προκύπτει από το 5ο κεφάλαιο των Πράξεων των Αποστόλων, όπου ο Πέτρος ελέγχει τον Ανανία, ότι ψευδόμενος στο Άγιο Πνεύμα ψεύδεται στον Θεό. Βέβαια μπορεί κάποιος να ισχυριστεί ότι η καθολική επιστολή του Ιακώβου δεν είναι δογματική και επομένως η απουσία αναφοράς στο Άγιο Πνεύμα δεν έχει και μεγάλη σημασία. Ενδεχομένως μια τέτοια άποψη να είναι σωστή, αλλά , από την άλλη πλευρά, η απουσία σε όλο το μήκος της επιστολής και της παραμικρής μνείας για την θεότητα του Χριστού μας βάζει σε εύλογες σκέψεις.

Ο Ιάκωβος ο Αδελφόθεος, σύμφωνα με τις πληροφορίες που μας δίνει γι' αυτόν ο Ηγήσιππος, μολονότι δεν φαίνεται να ανήκε στο ιουδαϊκό ιερατείο του επιτρεπόταν να εισέρχεται εντός του Ναού του Ηρώδη, όπου ντυμένος με ενδύματα από αγνό λινό ύφασμα προσευχόταν γονατιστός υπέρ του λαού. Αυτός ο ευσεβής άνθρωπος έγινε ο πρώτος επίσκοπος Ιεροσολύμων και είχε μαρτυρικό τέλος, όταν τον έριξαν από το περύγιο της στέγης του Ναού του Ηρώδη. Το κύρος του στα πρώτα χρόνια του Χριστιανισμού ήταν τόσο μεγάλο ώστε να υπάρχει αλληλογραφία μεταξύ του Ιακώβου και Κλήμη επισκόπου Ρώμης, όπου δίδονται από τον Ιάκωβο συμβουλές και οδηγίες λειτουργικού περιεχομένου προς τον Κλήμη.

Ο Κλήμης υπήρξε μαθητής του αποστόλου Πέτρου και ήταν ο τέταρτος στην σειρά επίσκοπος Ρώμης με πρώτο τον Πέτρο. Στο έργο του Κλήμη σώζεται και μια επιστολή του Ιακώβου του Αδελφοθέου στην οποία γίνεται λόγος για το τελετουργικό του εσπερινού. Στην αρχή της επιστολής αυτής ο Ιάκωβος χαρακτηρίζει τον εαυτό του ως εξής: «Κάγώ Ίάκωβος, ἀδελφός μὲν κατὰ σάρκα τοῦ Χριστοῦ, δοῦλος δὲ ὡς Θεοῦ μονογενοῦς» (PG, vol. 1, col. 1137). Εδώ βλέπουμε το αντίθετο από ότι στην καθολική επιστολή του Ιακώβου, ο Χριστός χαρακτηρίζεται από τον Ιάκωβο ως Θεός μονογενής, του Θεού Πατρός προφανώς, αλλά συγχρόνως δηλώνει ο Ιάκωβος ότι είναι αδελφός του Χριστού κατά σάρκα. Η συγκλονιστική αυτή δήλωση δεν περιέχεται σε κάποιο σύγγραμμα ενός ασήμαντου συγγραφέα, περιέχεται μέσα στο σύγγραμμα του επισκόπου Ρώμης Κλήμη, του μαθητή του αποστόλου Πέτρου.

Δηλαδή όσα δέχεται και αναφέρει ως αληθή ο Κλήμης τα απορρίπτει σήμερα η Εκκλησία της Ρώμης ακολουθώντας την διδασκαλία του Ιερωνύμου που θέλει τον Ιάκωβο και τα αδέρφια του και τις αδελφές του, όχι αδέρφια του Χριστού, αλλά εξαδέλφια! Αυτό είναι το άκρο άωτο του παραλόγου. Ο Κλήμης είναι άγιος ορθοδόξων και δυτικών, είναι μαθητής του Πέτρου, είναι επίσκοπος Ρώμης, τιμάτε από ολόκληρη την Εκκλησία, αλλά στην Δύση δεν δέχονται τα όσα δέχεται αυτός για την συγγενική σχέση Χριστού και Ιακώβου. Τα δέχεται ο Κλήμης ακριβώς όπως τα γράφει ο Ιάκωβος επειδή τα παραθέτει στο έργο του χωρίς δεύτερη κουβέντα. Και μην μας πουν κάποιοι ότι πιθανόν το τμήμα αυτό με την επιστολή του Ιακώβου να είναι ψευδεπίγραφο, επειδή το κείμενο ολοκλήρου του βιβλίου είναι ομογενές και δεν έχει χάσματα λεκτικού ύφους. Για την ιστορία αναφέρουμε ότι το κείμενο αυτό έχει εκδοθεί από τον διάσημο Γάλλο εκδότη και κληρικό Αβά Jacques Paul Migne και περιλαμβάνεται στον 1ο τόμο της σειράς Patrologiae Graecae Cursus Completus. Στην έκδοση αυτή δεν σημειώνονται οι σελίδες, αλλά οι στήλες του κειμένου. Η επιστολή του Ιακώβου προς τον Κλήμη δημοσιεύεται στην στήλη 1137 του εν λόγω τόμου, ο οποίος εκδόθηκε στο Παρίσι το 1857.

Αρκετά όμως είπαμε για τον Ιάκωβο τον Αδελφόθεο, καιρός να ασχοληθούμε και με τα υπόλοιπα παιδιά του Ιωσήφ του Μνήστορος.

Μετά τον Ιάκωβο έχουμε τον Ιωσήφ ή Ιωσή, τον Σίμωνα και τον Ιούδα.

Τα ονόματα των αγοριών του Ιωσήφ μας τα παραδίδει ο Ματθαίος (13, 54-56).

Τα ονόματα των δύο κοριτσιών δεν μας τα παραδίδει η Καινή Διαθήκη, απλώς ο Ματθαίος και ο Μάρκος κάνουν λόγο για κάποιες αδελφές του Χριστού, αλλά δεν τις ονομάζουν. Τα ονόματα των δύο κοριτσιών είναι Μαρία και Σαλώμη και μας τα παραδίδει ο Επιφάνιος επίσκοπος Σαλαμίνας της Κύπρου (Patrologiae Graecae, τόμος 42, στήλη 709).

Ο Ηγήσιππος αναφέρει την Μαρία με το όνομα Λυδία.

Ο Ιωσήφ είχε και ένα αδελφό τον Κλωπά, ο οποίος είχε ένα γιο που ονομαζόταν Συμεών. Αυτός ο Συμεών έλαβε την θέση του επισκόπου Ιεροσολύμων μετά τον εξαδέλφό του Ιάκωβο τον Αδελφόθεο, όπως μας πληροφορεί ο Ευσέβιος ο Παμφίλου.

Από τα αδέρφια του Χριστού απογόνους άφησε μόνο ο Ιούδας, σύμφωνα με τον Ευσέβιο που αντλεί πληροφορίες από τον Ηγήσιππο.

Στην συνέχεια γίνεται από τον Ευσέβιο μια αναφορά στα εγγόνια του Ιούδα, ότι συνελήφθησαν από τους Ρωμαίους ως απόγονοι του βασιλιά Δαυίδ και ύποπτοι για πιθανοί εξεγερση κατά της ρωμαϊκής κυριαρχίας. Τελευταίος απόγονος της Δεσπόσυνας Οικογένειας είναι ο Ιούδας Κυριακός. Αυτός ήταν και ο τελευταίος επίσκοπος Ιεροσολύμων, κατά την αρχιερατεία του οποίου καταστράφηκαν τα Ιεροσόλυμα από τον αυτοκράτορα Αδριανό και έτσι έληξε ο ιουδαϊκός Χριστιανισμός.

Μετά από την καταστροφή των Ιεροσολύμων η τοπική χριστιανική κοινότητα έφυγε στα ανατολικά του Ιορδάνη, στην Έδεσσα της Συρίας και στην Περσία. Οι ελάχιστοι απόγονοι των Δεσποσύνων μετοίκησαν στην Περσία, όπου σήμερα υπάρχει ένα απομονωμένο μικρό χωριό του οποίου οι κάτοικοι δηλώνουν Ιουδαίοι, απόγονοι του βασιλιά Δαυίδ και των Δεσποσύνων. Η θρησκεία αυτής της κοινότητας είναι ένα είδος πρωτόγονου ιουδαϊκού Χριστιανισμού και οι οπαδοί της, που ευτυχώς προστατεύονται από το κράτος, έχουν εκκλησιαστικές επαφές μόνο με τους Χριστιανούς του Θωμά στις Ινδίες. Παρ' όλα όσα λέγονται από τις Εκκλησίες που προέκυψαν από τις επτά οικουμενικές συνόδους οι απόγονοι του οίκου του Δαυίδ υπάρχουν και επιβιώνουν μέχρι σήμερα, ευτυχώς γ' αυτούς, σε κράτος που δεν ελέγχεται από τον επίσημο χριστιανικό κόσμο. Φαίνεται ότι τους φύλαξε ο Χριστός.

Βιβλιογραφία.

1. Παλαιά Διαθήκη, έκδοση Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος.
2. Καινή Διαθήκη, έκδοση Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος.
3. Patrologiae Graecae Cursus Completus, τόμοι: 1, 20 και 42.
4. Θρησκευολογικό Λεξικό, έκδοση Ελληνικά Γράμματα.
5. Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, Ιστορία της Εκκλησίας των Ιεροσολύμων.
6. Walter Bauer, *Rechtgläubigkeit und Ketzerei im ältesten Christentum*, Tübingen 1934.